

have mandat fra Det Udenrigspolitiske Nævn i udenrigspolitiske sager.

b. Tidsfaktoren i rådføringssager

I Lov- og Parlamentssekretariatets notat af 23. februar 2000 (bilag 3) er det anført, at spørgsmålet om tidspunktet for forelæggelse for Det Udenrigspolitiske Nævn blev taget op under 2. behandling af nævnsløven, hvor ordføreren for udvalget, Alsing Andersen (S), udtalte: »...På linie med udtalelser, der blev fremsat ved første behandling, er udvalget imidlertid enigt om, at regeringen under fuldt parlamentarisk ansvar ikke kan være afskåret fra at træffe nødvendige beslutninger, når der foreligger en afgørende faktisk hindring for en rettidig drøftelse af sagen i Nævnet.«

Som det fremgår af Alsing Andersens udtalelse, skal der foreligge en afgørende faktisk hindring for rettidig drøftelse i Nævnet, hvis den forudgående rådgivningsret vedrørende »nødvendige beslutninger«, som er omfattet af grundlovens § 19, stk. 3 - under fuldt parlamentarisk ansvar - skal kunne tilsidesættes. Spørgsmålet er derfor, i hvilke tilfælde man vil kunne sige, at der er tale om en sådan hindring. I den forbindelse skal man være opmærksom på, at væbnet angreb på riget er omfattet af grundlovens § 19, stk. 2. Ligeledes bemærkes, at det tidligere har vist sig muligt at indkalde Det Udenrigspolitiske Nævn med meget kort varsel. Det er Nævnets skøn, at man vil kunne samles med kort varsel. Selve indkaldelsen vil kunne foretages i løbet af ca. 1 time.

Indstilling:

Der er enighed mellem regering og alle partier i Det Udenrigspolitiske Nævn om, at denne sag var af en sådan karakter, at der forelå en beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde, jf. også statsministerens udtalelse under spørgetiden i Folketinget den 9. februar 2000 i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål S 1398 (bilag 5).

Det Udenrigspolitiske Nævn finder på den baggrund, at regeringen helt klart burde have rådført sig med Nævnet forud for beslutningen.

Nævnet henstiller derfor til regeringen, at den forud for fremtidige beslutninger af denne art rådfører sig med Nævnet.

Et *flertal* (Det Udenrigspolitiske Nævns medlemmer med undtagelse af Dansk Folkepartis og

Enhedslistens medlemmer) er opmærksom på, at der dog kan foreligge situationer, hvor behovet for at træffe en beslutning er så påtrængende, at det af tidsmæssige grunde ikke er muligt at indkalde det, inden beslutning træffes. Der henvises her til udtalelserne fra Alsing Andersen (S), jf. Lov- og Parlamentssekretariatets notat af 23. februar 2000 (bilag 3).

Et *mindretal* (Dansk Folkepartis medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn) finder det betænkeligt, at flertallet i sin indstilling tillægger Alsing Andersens udtalelser stor vægt, idet grundloven ikke opererer med undtagelser fra § 19, stk. 3's pligt for regeringen til at rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn i sager af større udenrigspolitisk rækkevidde.

Mindretallet finder endvidere, at denne sag er af en sådan karakter, at der forelå en beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde, hvilket også burde have stået klart for statsministeren søndag den 30. januar 2000 i forbindelse med samtalen med den portugisiske premierminister Guterres.

Mindretallet ønsker i forhold til afsnit 2 i beretningen at understrege, at det var EU's formandskab (Portugal), som på vegne af 14 stats- og regeringschefer den 31. januar 2000 udsendte en erklæring om aktionen over for Østrig.

Mindretallet mener herudover, at det burde fremgå klart af beretningen, at alle partier i Folketinget skulle have været orienteret om beslutningen af statsministeren mandag den 31. januar 2000 og ikke kun – som det skete – en kreds af partiledere.

Et *andet mindretal* (Enhedslistens medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn) finder det betænkeligt at lægge vægt på Alsing Andersens udtalelser, idet det klare udgangspunkt må være, at grundloven ikke åbner mulighed for undtagelsessituationer. Mindretallet finder det acceptabelt, at der i hastende situationer gøres brug af et venteforbehold (parlamentarisk forbehold). Derimod vil det være helt uacceptabelt, hvis regeringen i hastende situationer alene kontakter nogle partier, således som det skete mandag den 31. januar 2000.

Mindretallet finder endvidere, at Danmark bør arbejde for, at der ikke fremover træffes beslutninger på den måde, som statsministrene benyttede den 31. januar 2000. EU-formandskabet bør ikke bruges i forbindelse med vedtagelser af